

Список використаних джерел

1. Кухта І. В. Місце іншомовної комунікативної культури у структурі базової культури особистості майбутнього фахівця туристичної сфери // Вісник Черкаського університету. Серія «Педагогічні науки». – Вип. 147. – Черкаси: Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, 2009. – С.95 – 99.
2. Кухта І. В. Основи формування іншомовної комунікативної культури майбутніх фахівців туристичної сфери. Навчальний посібник / Іванна Кухта. – Ужгород: Ліра, 2009. – 184 с.
3. Миронов В. В. Философия и метаморфозы культуры / В. В. Миронов.– М., 2005.– 164 с.
4. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія: Підручник: У 2-х кн. / Л. Е. Орбан-Лембрик. – Кн.2: Соціальна психологія груп. Прикладна соціальна психологія. – К.: Либідь, 2006. – 560 с.
5. Сахарова О. В. Вступ до психолінгвістики / О. В. Сахарова.–К., 2001.–71 с.
6. Тер-Минасова С. Г. Война и мир языков и культур. Вопросы теории и практики межъязыковой и межкультурной коммуникации / С. Г. Тер-Минасова. – М.: Слово / Slovo, 2008. – 344 с.
7. Shweder R. Preview: A Colloquy of Culture Theorists Shweder and Le Vine // Culture Theory. Essays on Mind, self and Emotion. / In: Richard A. Shweder, Le Vine, Robert (eds.). – Cambridge, London, New York, New Rochelle, Melbourne, Sydney: Cambridge University Press, 1984. – P. 1 – 24.

UDC 373.31.13(439)

CSÓÓRI ZSÓFIA (CHOVRIY SOFIYA)
VÁRADI ÁGOTA VANESSZA
Munkácsi Állami Egyetem

AZ ELEMI ISKOLAI TANÍTÓKÉPZÉS MAGYARORSZÁGON – AZ EÖTVÖS JÓZSEF NÉPOKTATÁSI TÖRVÉNYE TÜKRÉBEN

A magyar nevelés történetében kiemelkedő jelentőségű szerepet játszott Eötvös József vallás- és közoktatásügyi miniszter 1868. évi XXXVIII. számú törvénye, azaz a népoktatási törvény.

E dokumentum biztosította a népiskolák mellett a tanítóképzés törvényi szabályozását. Báró Eötvös József tanítóképzője önálló szakiskolaként jelenik meg. A törvénynek a VII. fejezete (81-115. §)[1, 266-269. o.] tanítóképzésre vonatkozott és előírta:

- az ország területén húsz tanítóképzőt kell felállítani (81. §);
- mindegyik képezde szerves kapcsolatban legyen egy gyakorló iskolával (82. §) és legalább kétholdnyi kerttel rendelkezzen (83. §);
- a képzési időt három évben határozza meg (87. §);
- kötelező tantárgyak: hit- és erkölcstan, neveléstan, oktatási módszertan, földrajz (általános, hazai), történelem (általános, hazai), anyanyelv, magyar nyelv, német nyelv, természettudományok és azok alkalmazása a földművelésben és iparban, gazdaságtan, gazdasági és kertészeti gyakorlatokkal, hazai alkotmánytan, mennyiség- és mértan, ének és zene (hangszeres játék: hegedű, zongora), szépírás és rajz, testgyakorlat tanítása, pedagógiai gyakorlat (88. §);

– a tanítóképzők önálló tantestülettel rendelkeznek, mely az igazgatóból, legalább két rendes, egy segédtanárból és a gyakorlóiskola tanítójából áll (84. §);

– a törvény meghatározta a tanárok fizetését. A rendes tanár évi fizetése 1000 Ft és 100 Ft szállásbér. Az igazgató ezen kívül 200 Ft tiszteletdíjat is kap. A segédtanár 450 Ft fizetést, és az oktatási intézmény szolgálati lakásában lakhatást, fűtést és a köztartásban étkezést élvez. A gyakorló iskola tanítójának fizetése a lakáson kívül 700 Ft (85. §);

– a tanítóképzőkbe azon 15. életévüket betöltött ifjak jelentkezhettek, akik négy tárgyból (anyanyelv, számvetés, földrajz és történelem) legalább a gimnázium, a reál- vagy a polgári iskola első négy osztályában tanított ismeretek birtokában vannak, és ezt bizonyítvánnyal is tanúsítani tudják. A törvény lehetővé tette, hogy felvételi vizsgával is bekerülhessenek a jelentkezők a képezdebe, amennyiben nem rendelkeznek az előírt végzettséggel (86. §);

– a törvény meghatározta a vizsgáztatás rendszerét is (101-105. §). A képző növendékei minden tanév végén a tankerületi felügyelő és az igazgatótanács tagjainak jelenlétében vizsgákat kötelesek tenni (101. §); a képezde elvégzése után egy évet gyakorlati tanítással tölteni. Ezt követően legkésőbb két év elteltével minden növendék köteles a képezdei összes tantárgyakból, írásbeli dolgozatokból és különösen a tanítás gyakorlásából vizsgát letenni, és csak e feltétel sikeres teljesítése után nyerhet tanítói oklevelet (102. §). Akiknek másodjára se sikerül letenni a képesítő vizsgát, többé vizsgára nem bocsáthatók (104. §).

Az 1868. évi XXXVIII. tc. a tanítónőképzésről rendelkező bizonyos módosulással (106-115. §). A tanítónőképzőkben a növendékek bennlakók, az igazgatótanács csak kivételesen engedheti meg a künnlakást (107. §). A felvétel a betöltött 14. életévhez, a felső népiskolai tanfolyam elvégzéséhez és felvételi vizsgához van kötve (108. §). Az intézmények tanári testületében a férfiakon kívül tanítónők is alkalmazandók (110. §). A tantárgyak között eltérés is megfigyelhető, hiányzik a módszertan, a hazai alkotmánytan, mértan, zene, a testgyakorlat tanítása, ezen kívül fellelhető a helyesírás tan és a női kézimunka (111. §). Eltérés mutatkozik képesítővizsga rendjében is – a tanítóképző elvégzése után a nők azonnal vizsgáznak és nyerik el oklevelüket (114. §).

Az Eötvös József népoktatási törvény értelmében csak oklevéllel rendelkező válhatott tanítóvá. A már működő tanítók számára nyári tanfolyamokat biztosított a legközelebbi képezdekben.

A törvény szerint tanítóképző-intézeteket fenntarthat: az állam, a község, a hitfelekezet, az egyesület, a magánszemély a törvény által előírt feltételek betartásával.

A neveléstörténészek véleménye szerint az Eötvös József 1868. évi XXXVIII. számú törvény elfogadásával Magyarország megelőzte Európa számos országát.

A törvényt követően 1869-ben megjelent az első miniszteri tanterv az állami elemi iskolai tanítóképezdek számára [2.].

A tanterv szerint a növendékeknek a nevelésben és tanításban hármast kellett elérniük: 1. önzetlen emberszeretetet; 2. a szükséges tudományokat és azok sikeres tanítási módját; 3. szellemi és testi ügyességet.

Az első tanítóképzős tanterv meghatározta a tantárgyakat és az óraszámokat, valamint a tananyag főbb elemeit rögzítette.

A tanítóképzés heti órák száma az első osztályban 30, a második osztályban 31, a harmadik osztályban 32; összesen 93. Ebből a neveléstani tárgyakra és tanítási gyakorlatra jutott 13 óra, nyelvi- és történeti tárgyakra 27 óra, mennyiség- és természettudományi tárgyakra 18 óra, művészeti tárgyakra és a testgyakorlásra 29 óra, hit- és erkölcsstan 6 óra [2, 5. o.].

A tanítónőképzés heti órák száma az első osztályban 30, a második osztályban 31, a harmadik osztályban 31; összesen 92. Ebből a neveléstani tárgyakra és tanítási gyakorlatra jutott 13 óra, nyelvi- és történeti tárgyakra 27 óra, mennyiség- és természettudományi tárgyakra 22 óra, művészeti tárgyakra és női kézimunkára 24 óra, hit- és erkölcsstan 6 óra [2, 17. o.].

A férfi és a női tanítóképző tanterve lényegesen csak a testgyakorlásban és a kézimunkában tér el. Érdekessége e tantervnek, hogy ez volt az első és egyetlen dokumentum, amelyik nem tartalmazta az egyes tantárgyak tanításának célját. Az első miniszteri tanterv nyolc évig volt érvényben.

Felhasznált irodalom

1. Klamarik, János. A magyarországi középiskolák újabb szervezete történeti megvilágítással / János Klamarik // A magyarországi népoktatásügy, kereskedelmi és ipari szakoktatás szervezete és közgazgatása: I-II. köt. – Budapest: Az Eggenberger-féle könyvkereskedés kiadása (Hoffmann és Molnár), 1894. – II. köt. – 906. o.

2. A tanítóképzede szervezete az 1868-ki XXXVIII. t. cz. értelmében. – Buda: A Magyar Kir. Egyetem Nyomdája, 1870. – 28. o.

УДК 373.1.334

ЧОРБА Н.М.
МОЧАН Т.М.
Мукачівський державний університет, Україна

ІНТЕНСИФІКАЦІЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Особливості та потреби розвитку освітньої сфери суспільства зумовлюють пошуки тих чи інших напрямів шкільного навчання. З розвитком науки, збільшенням обсягу інформації актуалізація питання продукування інтелектуального багатства суспільства привела до необхідності інтенсифікації навчального процесу.

В дидактиці інтенсивно формувалася теорія навчального процесу у наукових доробка М. Данілов, З. Васил'єва, Е. Голант, А. Громцева, Б. Єсипов, Ф. Корольов, І. Городників, М. Скаткін, Г. Щукіна та ін. Низка досліджень присвячена проблемі інтенсифікації навчального процесу (Ю. Бабанський, Н. Коваленко, Л. Колток, А. Михайлушин, В. Сергейчук, П. Щербань та ін.).

Важливе значення для нашого дослідження має визначення змісту понять «інтенсифікація» та «інтенсифікація навчання».

Інтенсифікація (від французького. intensification – напруження і роблю) передбачає досягнення необхідних результатів за рахунок якісних факторів, тобто за рахунок напруження розумових можливостей особистості [2].

Поняття «інтенсифікація навчання» виникло в процесі становлення нових підходів до технологій навчання та виховання. У контексті проблеми інтенсифікації навчання значний інтерес викликають дослідження Ю. Бабанського та

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>